

Od potrzeby operacyjnej do zdolności bojowej

SŁAWOMIR CICHOCKI

Dyrektor Departamentu Polityki Zbrojeniowej, Ministerstwo Obrony Narodowej

Bezpieczeństwo państwa coraz wyraźniej zależy od jakości decyzji podejmowanych dużo wcześniej niż na etapie zakupu gotowego uzbrojenia. O sile armii współdecydują dziś bowiem także zdolność krajowego przemysłu do produkcji i serwisowania sprzętu, odporność łańcuchów dostaw, dostęp do wysoko wykwalifikowanych kadr oraz umiejętność przekuwania wydatków obronnych w trwałe kompetencje technologiczne i przemysłowe.

Rozmowa Redakcji kwartalnika „Pomorski Thinkletter”.

Co wyznacza dziś kierunki polityki zbrojeniowej państwa: sprzęt, który chce się pozyskać czy zdolność operacyjna, którą wojsko ma realnie osiągnąć?

Proces generacyjnego starzenia się sprzętu i cykliczna konieczność zastępowania go nowymi rozwiązaniami powodują, że to identyfikowanie, z odpowiednim wyprzedzeniem, pojawiających się luk zdolnościowych inicjuje proces pozyskiwania. Ich źródłem są opracowywane przez Sztab Generalny Wojska Polskiego szczegółowe dokumenty planistyczne i operacyjne w ramach procesu programowania rozwoju Sił Zbrojnych (m.in. przegląd potrzeb dla zdolności operacyjnych), w oparciu o które opracowywane są wymagania dotyczące sprzętu wojskowego. Umożliwiają one

Polityka zbrojeniowa państwa wyrasta z rozpoznania luk zdolnościowych i zdefiniowania potrzeb operacyjnych sił zbrojnych. Dopiero na tym fundamencie zakup sprzętu równocześnie wzmacnia skuteczność armii oraz rozwój krajowego potencjału przemysłowego i technologicznego.

zamawiającemu zainicjowanie procedury zakupu określonego sprzętu. W ramach każdego postępowania dotyczącego zakupów militarnych dużą uwagę zwraca się na maksymalne wykorzystanie zdolności przemysłowych krajowego potencjału obronnego, jak również na poszerzanie jego kompetencji poprzez wykorzystanie nowych technologii w ramach realizowanego transferu technologii od podmiotów zagranicznych.

Jak w praktyce wygląda droga od potrzeby operacyjnej do pozyskania sprzętu wojskowego i które etapy tego procesu mają kluczowe znaczenie dla jakości końcowego rozwiązania?

Jakiegokolwiek wartościowanie tak złożonego procesu decyzyjnego ma jedynie charakter akademicki, ponieważ każdy z jego etapów i każde rozstrzygnięcie przekładają się na takie bądź inne końcowe rozstrzygnięcie.

System pozyskiwania sprzętu wojskowego, którego końcowym efektem jest decyzja o wyborze dostawcy, jest procesem wieloetapowym i wielopłaszczyznowym, w którym udział biorą zarówno jednostki i komórki organizacyjne resortu, jak również przedstawiciele innych ministerstw (np. Ministerstwa Aktywów Państwowych). Należy wskazać, że wojsko może w tym przypadku korzystać z różnych rozwiązań prowadzących do osiągnięcia oczekiwanego rezultatu, z jednoczesnym dążeniem do osiągnięcia długofalowych priorytetów w ramach całego cyklu życia sprzętu.

Stałym, niezmiennym i bezwzględnie koniecznym elementem jest trafne i realistyczne zdefiniowanie sposobu zaspokojenia określonej potrzeby operacyjnej, od czego zależą na dalszym etapie dalsze możliwości działania, w tym pewnego rodzaju konfrontacja wojskowych oczekiwań z możliwościami rynku, a w jej efekcie dokonanie optymalnego z punktu widzenia Sił Zbrojnych wyboru przedmiotu zamówienia.

Z punktu widzenia resortu obrony narodowej priorytetem na tym etapie jest maksymalne

angażowanie krajowego przemysłu obronnego, zarówno państwowego, jak i prywatnego. To również tworzenie optymalnych warunków do budowania wzajemnego zaufania we współpracy między nimi oraz rozwoju partnerskich relacji wytwórczych w zakresie tworzenia skonsolidowanej oferty przemysłowej.

W systemie pozyskiwania sprzętu wojskowego o jakości końcowego rozwiązania przesądza trafne rozpoznanie potrzeby operacyjnej oraz realistyczne zderzenie oczekiwań wojska z możliwościami rynku i przemysłu. Skuteczny proces zakupowy wzmacnia siły zbrojne najlepiej wtedy, gdy łączy wymagania operacyjne z rozwojem krajowych kompetencji produkcyjnych, serwisowych i technologicznych.

W przypadku gdy na krajowym rynku nie ma możliwości pozyskania określonych rozwiązań, poszukiwany jest dostawca zagraniczny. W tym przypadku również istotnym elementem są działania zmierzające do włączenia krajowego potencjału w różnego rodzaju formy współpracy i kooperacji z podmiotami zagranicznymi. Dotyczy to zarówno transferu określonych technologii, jak również uprawnień do ich późniejszego serwisowania i remontowania.

W przypadku gdy istniejące na rynku krajowym i zagranicznym rozwiązania różnią się z oczekiwaniami i wymaganiami Sił Zbrojnych, podejmowana jest decyzja o uruchomieniu pracy badawczo-rozwojowej.

W jakich obszarach polski przemysł obronny jest dziś w stanie odpowiadać na potrzeby modernizacyjne sił zbrojnych, a w jakich segmentach konieczne pozostaje oparcie się na technologiach i dostawcach spoza kraju?

Polski przemysł obronny znajduje się dziś w fazie intensywnej transformacji – zarówno organizacyjnej, jak i technologicznej. W ostatnich latach obserwujemy wyraźny przeskok od modelu skoncentrowanego na utrzymaniu i modernizacji sprzętu postsowieckiego do rozwoju i wdrażania nowoczesnych rozwiązań zgodnych ze standardami NATO. Proces ten wiąże się z rosnącą zdolnością do uczestnictwa w bardziej zaawansowanych projektach oraz stopniowym przechodzeniem od roli dostawcy wybranych komponentów do pozycji integratora coraz bardziej złożonych systemów uzbrojenia. Należy jednak podkreślić, że mówimy o bardzo zróżnicowanym ekosystemie, w którym poszczególne obszary – takie jak systemy bezzałogowe, artyleria, systemy radarowe czy platformy lądowe – obejmują szerokie spektrum technologii i poziomów zaawansowania.

Bez wątplenia krajowy przemysł posiada dziś realne i sprawdzone kompetencje w obszarach takich jak wyposażenie indywidualne żołnierza, broń strzelecka, środki ochrony, pojazdy opancerzone – w tym transportery i bojowe wozy piechoty – środki artyleryjskie, a także systemy obrony przeciwlotniczej bardzo krótkiego i krótkiego zasięgu czy też systemy radarowe. Widzimy również wyraźny postęp w rozwoju systemów bezzałogowych oraz pierwsze istotne kroki w kierunku budowy zdolności w sektorze kosmicznym.

Jednocześnie należy realistycznie ocenić, że w najbardziej zaawansowanych technologicznie segmentach, takich jak zintegrowana obrona powietrzna i przeciwrakietowa średniego i dalekiego zasięgu czy lotnictwo wielozadaniowe, Polska – podobnie jak większość państw europejskich – pozostaje w znacznym stopniu uzależniona od współpracy z partnerami zagranicznymi. Dotyczy to również kluczowych komponentów, takich jak zaawansowana elektronika, sensory, układy naprowadzania czy silniki.

Siła polskiego przemysłu obronnego rośnie wraz ze zdolnością do integrowania coraz bardziej złożonych systemów oraz rozwijania własnych kompetencji w obszarach kluczowych dla bezpieczeństwa państwa. Rozsądna modernizacja łączy krajową wartość dodaną z partnerstwami zagranicznymi tam, gdzie pozwalają one szybciej budować technologie, kompetencje i trwałą odporność.

Naszym celem nie jest jednak pełna autonomia, która w dzisiejszych realiach technologicznych i ekonomicznych byłaby nieefektywna, lecz konsekwentne zwiększanie krajowej wartości dodanej, rozwój zdolności integracyjnych oraz budowa kompetencji w obszarach krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa.

Jak powinna wyglądać rozsądna równowaga między budowaniem krajowych zdolności produkcyjnych i serwisowych a korzystaniem z gotowych rozwiązań partnerów zagranicznych?

Kluczowym wyzwaniem jest dziś znalezienie właściwej równowagi między suwerennością przemysłową a efektywnością operacyjną. Z jednej strony mamy potrzebę szybkiego wzmacniania zdolności Sił Zbrojnych, z drugiej – konieczność budowy trwałych kompetencji krajowych.

W naszej ocenie zasadą powinno być dążenie do maksymalizacji krajowych zdolności produkcyjnych przede wszystkim w obszarze środków bojowych, amunicji oraz komponentów o kluczowym znaczeniu dla ciągłości działań operacyjnych. To właśnie te elementy decydują o zdolności państwa do prowadzenia długotrwałego konfliktu i utrzymania tempa działań.

Jednocześnie należy uwzględnić kwestie efektu skali oraz racjonalności ekonomicznej. W wielu segmentach przemysłu obronnego osiągnięcie konkurencyjności kosztowej i technologicznej wymaga dużych wolumenów produkcji oraz stabilnego, długoterminowego portfela zamówień. W warunkach ograniczonego popytu budowa pełnych, autonomicznych zdolności w każdym obszarze może prowadzić do nieefektywności, rozproszenia zasobów oraz wzrostu kosztów jednostkowych.

Tam, gdzie budowa pełnych zdolności krajowych nie jest racjonalna – czy to ze względu na koszty, skalę produkcji, czy poziom zaawansowania technologicznego – właściwym rozwiązaniem jest dywersyfikacja źródeł dostaw oraz świadome wchodzenie w partnerstwa międzynarodowe, które zapewniają transfer technologii i udział krajowego przemysłu w łańcuchach wartości.

Należy przy tym podkreślić, że ta równowaga nie ma charakteru statycznego i powinna być oceniana na bieżąco, w zależności od zmieniających się uwarunkowań strategicznych, operacyjnych i rynkowych. Wymaga to stawiania ambitnych, ale jednocześnie realistycznych celów rozwojowych oraz konsekwentnego dążenia do ich realizacji, z uwzględnieniem dostępnych zasobów i zdolności przemysłowych.

Skuteczna polityka zbrojeniowa wymaga elastycznej równowagi między rozwojem krajowych zdolności produkcyjnych i serwisowych a partnerstwami międzynarodowymi, które wzmacniają technologię i skalę działania. O odporności państwa przesądzają dziś przede wszystkim własne kompetencje w obszarach krytycznych, zdolność utrzymania sprzętu w kraju oraz umiejętność łączenia suwerenności przemysłowej z interoperacyjnością sojuszniczą.

Niezależnie od modelu pozyskania absolutnym minimum powinno być zapewnienie zdolności serwisowych, remontowych i modernizacyjnych na terytorium kraju. To warunek utrzymania gotowości operacyjnej sprzętu w sytuacji kryzysowej. Równie istotna pozostaje interoperacyjność z siłami sojuszniczymi, która w realiach NATO ma znaczenie fundamentalne.

Jakie znaczenie dla bezpieczeństwa Polski mają dziś surowce krytyczne, komponenty i odporność łańcuchów dostaw, zwłaszcza w warunkach długotrwałego kryzysu lub konfliktu?

Odporność łańcuchów dostaw stała się jednym z kluczowych wymiarów bezpieczeństwa państwa – porównywalnym swoją wagą z tradycyjnie rozumianymi zdolnościami militarnymi. Doświadczenia ostatnich lat, w tym pandemia COVID-19, zakłócenia w globalnej logistyce czy napięcia geopolityczne, jednoznacznie pokazały, że dostęp do surowców i komponentów nie może być traktowany jako pewnik.

Odporność łańcuchów dostaw współdecyduje dziś o realnej sile państwa, ponieważ dostęp do surowców krytycznych i zaawansowanych komponentów warunkuje ciągłość produkcji oraz zdolność prowadzenia działań w czasie kryzysu. Bezpieczeństwo Polski wzmacniają więc: dywersyfikacja dostaw, strategiczne zapasy, rozwój własnych kompetencji przemysłowych oraz ścisła współpraca z partnerami europejskimi i sojuszniczymi.

Szczególne znaczenie mają surowce krytyczne, uznane za takie zarówno przez UE, jak i NATO, oraz zaawansowane komponenty elektroniczne, w przypadku których występuje silna koncentracja geograficzna produkcji oraz rosnąca presja polityczna, w tym ograniczenia eksportowe. Choć sektor obronny odpowiada za relatywnie niewielką część globalnego popytu, jest jednocześnie szczególnie wrażliwy na zakłócenia, ponieważ wymaga komponentów o najwyższych parametrach jakościowych.

W tym kontekście priorytetem stają się: dywersyfikacja kierunków dostaw, budowa

zapasów strategicznych, rozwój zdolności do częściowej lokalizacji produkcji oraz zwiększenie roli recyklingu i gospodarki obiegu zamkniętego. W konsekwencji powinno to prowadzić do zwiększenia odporności łańcuchów dostaw. W związku z tym, że nasi partnerzy i sojusznicy z UE oraz NATO podobnie postrzegają kwestie związane z bezpieczeństwem łańcuchów dostaw, coraz większego znaczenia nabiera również współpraca na poziomie europejskim i sojuszniczym, ukierunkowana na wspólne zabezpieczenie dostępu do kluczowych zasobów.

Czy obecny system pozyskiwania sprzętu wojskowego i współpracy z przemysłem wystarczająco dobrze wspiera budowę trwałych zdolności w Polsce – takich jak produkcja, serwis, remonty, integracja systemów i transfer technologii?

Wzrastające potrzeby SZ RP w ostatnich latach w naturalny sposób wpływają na konieczność zdynamizowania szeroko rozumianych kontaktów i współpracy wojska z przemysłem. Odbywa się to w ramach różnych form doraźnych konsultacji, prezentacji, pokazów czy testów poznawczych. Potwierdzają to nowe formaty i inicjatywy ze strony wojska, takie jak np. tworzony właśnie Ośrodek Systemów Autonomicznych.

W żywotnym interesie Ministerstwa Obrony Narodowej leżą działania aktywizujące krajowy potencjał przemysłowy, zarówno w obszarze wzrostu jego dotychczasowych zdolności produkcyjnych, jak i gotowości do wdrażania nowych technologii.

Trwałe zdolności obronne państwa rosną tam, gdzie współpraca wojska z przemysłem prowadzi do wzmacniania krajowej produkcji, wdrażania nowych technologii i rozwijania kompetencji serwisowych oraz integracyjnych. Skuteczny system pozyskiwania sprzętu powinien równocześnie odpowiadać na bieżące potrzeby sił zbrojnych i budować długofalowy potencjał przemysłowy Polski.

Jak patrzeć dziś na offset: jako na skuteczne narzędzie budowania kompetencji krajowych, czy raczej jako mechanizm, który powinien być stosowany selektywnie i tylko tam, gdzie daje rzeczywistą wartość strategiczną?

Rozwiązania offsetowe należy oceniać jako działania, które po stronie wojska muszą uwzględniać analizę kosztów i efektów oraz wynikających z niej korzyści strategicznych dla Sił Zbrojnych RP, związanych z niewralgicznością pozyskiwanego sprzętu i utrzymaniem go w stanie ciągłej sprawności technicznej. Należy podkreślić, iż w dobie szeroko rozwiniętych i rozproszonych łańcuchów kooperacji przemysłowej pełna samodzielność produkcyjna jest często trudna do uzyskania i utrzymania. W tym przypadku opcja offsetowa stanowi pewien wycinek całości kompetencji.

W których obszarach rozwój zdolności przemysłowych na potrzeby modernizacji sił zbrojnych może jednocześnie wzmacniać potencjał technologiczny i konkurencyjność polskich firm?

W praktyce niemal każdy obszar modernizacji sił zbrojnych niesie ze sobą potencjał do generowania tzw. efektów przenikania do gospodarki cywilnej. Dotyczy to w szczególności technologii podwójnego zastosowania, które stanowią dziś fundament nowoczesnych gospodarek.

Szczególne znaczenie ma przy tym fakt, że Polska przeznaczająca obecnie na obronność bezprecedensowo wysokie – na tle historycznym, europejskim, jak i wśród sojuszników w NATO – środki finansowe. Skala tych nakładów generuje silne impulsy rozwojowe dla krajowego przemysłu, tworząc warunki do inwestycji w nowe moce produkcyjne, rozwój kompetencji technologicznych oraz budowę długoterminowej konkurencyjności przedsiębiorstw.

Offset powinien wzmacniać krajowe kompetencje w obszarach kluczowych dla utrzymania sprzętu, jego sprawności technicznej i bezpieczeństwa operacyjnego państwa. Współczesna polityka zbrojeniowa wymaga więc selektywnego stosowania tego narzędzia, jako podporządkowanego realnym korzyściom strategicznym i rozwojowi najważniejszych zdolności przemysłowych.

Rozwój w takich domenach jak systemy bezzałogowe, sztuczna inteligencja, przetwarzanie danych, cyberbezpieczeństwo, zaawansowane systemy łączności czy technologie materiałowe ma bezpośrednie przełożenie na sektory cywilne – od energetyki,

przez transport i logistykę, po przemysł wydobywczy czy sektor kosmiczny.

Modernizacja sił zbrojnych może wzmacniać gospodarkę wtedy, gdy rozwija technologie podwójnego zastosowania i przyspiesza przepływ innowacji między sektorem obronnym a cywilnym. Inwestycje w obronność stają się wówczas impulsem do wzrostu konkurencyjności polskich firm, rozwoju nowych kompetencji i budowy trwałej przewagi technologicznej państwa.

Co więcej, obserwujemy odwrócenie tradycyjnego kierunku transferu technologii – to sektor cywilny, zwłaszcza w obszarze IT i elektroniki, staje się dziś głównym źródłem innowacji wykorzystywanych następnie w obronności. Dlatego tak istotne jest tworzenie mechanizmów współpracy między przemysłem obronnym, sektorem prywatnym i środowiskiem naukowym.

Warunkiem koniecznym jest przy tym utrzymanie wysokiego poziomu inwestycji w badania i rozwój oraz przyspieszenie procesów wdrażania innowacji do produkcji, w tym poprzez automatyzację i cyfryzację przemysłu.

Na ile dużym wyzwaniem dla odporności państwa jest dziś dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry – inżynierów, integratorów systemów, specjalistów od elektroniki, danych i nowych technologii?

Kapitał ludzki staje się dziś jednym z kluczowych czynników determinujących zdolność państwa do budowy nowoczesnego

systemu obronnego. Nawet najbardziej zaawansowane technologie nie będą efektywne bez odpowiednio wykwalifikowanej kadry, zdolnej do ich projektowania, integracji, eksploatacji i dalszego rozwoju.

Polska dysponuje solidnymi fundamentami w tym zakresie – zarówno w postaci rozwiniętego systemu szkolnictwa wyższego, jak i dużego potencjału inżynierskiego. Wyzwanie polega jednak na przyciąganiu do branży obronnej talentów w warunkach silnej konkurencji międzynarodowej.

Trzeba zresztą zauważyć, że o ile systemowo zależy nam na rozwoju zarówno państwowych jak i prywatnych rodzimych firm zbrojeniowych, to w przypadku rynku pracy wewnętrzne napięcie jest tu nieuniknione. Państwowe koncerny zbrojeniowe już odczuwają presję dynamicznie rozwijającego się sektora prywatnego.

Kapitał ludzki stanowi dziś jeden z najważniejszych filarów odporności państwa, ponieważ to on przesądza o zdolności tworzenia, integrowania i rozwijania nowoczesnych technologii obronnych. O sile systemu bezpieczeństwa współdecyduje więc już nie tylko sprzęt, lecz także umiejętność przyciągania i utrzymania kadr, które potrafią przekuć wiedzę w trwałą przewagę technologiczną.

O te same zasoby kadrowe konkurują również Siły Zbrojne RP, które – w związku z wprowadzaniem na wyposażenie coraz bardziej zaawansowanych systemów uzbrojenia – intensywnie poszukują inżynierów, techników

i specjalistów do ich obsługi, utrzymania i integracji. Oznacza to, że konkurencja o talenty ma charakter nie tylko rynkowy, ale również wewnątrzsystemowy, obejmujący zarówno przemysł, jak i użytkownika końcowego sprzętu wojskowego.

Kluczowe znaczenie ma zatem tworzenie atrakcyjnych warunków zatrudnienia w sektorze obronnym, obejmujących nie tylko wynagrodzenia, ale również dostęp do ambitnych projektów technologicznych

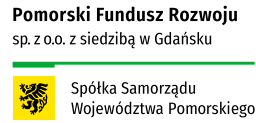
i stabilność pracy. Istotnym kierunkiem jest także rozwój kształcenia zawodowego i technicznego, ściśle powiązanego z potrzebami przemysłu, a także zacieśnianie współpracy między uczelniami, instytutami badawczymi i przedsiębiorstwami.

W dłuższej perspektywie to właśnie zdolność do budowy i utrzymania kompetencji ludzkich będzie jednym z najważniejszych wyznaczników suwerenności technologicznej państwa. ■

O ROZMÓWCY

Sławomir Cichocki – pułkownik rezerwy Wojska Polskiego, urzędnik państwowy, od 2021 roku Dyrektor Departamentu Polityki Zbrojeniowej Ministerstwa Obrony Narodowej. Posiada ponad 30-letnie doświadczenie obejmujące obszary dowodzenia, systemów łączności, bezpieczeństwa państwa, kontrwywiadu wojskowego oraz polityki zbrojeniowej. Absolwent Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Łączności w Zegrzu oraz Akademii Obrony Narodowej. Zawodową służbę wojskową rozpoczął w 1996 roku w 25. Batalionie Łączności w Skierniewicach, następnie służył w Dowództwie Garnizonu Warszawa oraz Dowództwie Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych. Odpowiadał m.in. za rozwój i funkcjonowanie wojskowych systemów łączności, zarządzanie widmem częstotliwości radiowych oraz realizację procesów związanych z pozyskiwaniem sprzętu wojskowego. W latach 2015–2021 pełnił służbę w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego. Jako Krajowy Dyrektor ds. Uzbrojenia odpowiada za kształtowanie i realizację polityki zbrojeniowej państwa, koordynację współpracy z krajowym i zagranicznym przemysłem obronnym oraz udział w procesach modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Reprezentuje Ministerstwo Obrony Narodowej w kontaktach międzynarodowych, w tym na forum NATO oraz Unii Europejskiej. Od wielu lat aktywnie uczestniczy w organizacji i kształtowaniu programu Międzynarodowego Salonu Przemysłu Obronnego (MSPO) w Kielcach – jednego z najważniejszych wydarzeń sektora obronnego w Europie. W ramach prac Rady Programowej uczestniczył w określaniu kierunków rozwoju targów, przygotowywaniu programu wydarzeń, współpracy z przedstawicielami przemysłu obronnego. Pełnił funkcje Przewodniczącego i Zastępcy Rady Programowej.

Partnerzy

Pomorski Thinkletter

2026 nr 2 (25)

BEZPIECZEŃSTWO I ODPORNOŚĆ POLSKI W CZASACH PRZEŁOMU I NOWYCH ZAGROŻEŃ

MODERNIZACJA I ROZWOJ ARMII

- JAK TO ZROBIĆ MĄDRZE I EFEKTYWNI?

SUWERENNOŚĆ TECHNOLOGICZNA I RODZIMY PRZEMYSŁ

- NOWY EKOSYSTEM ROZWOJU POLSKI

SPÓJNE PAŃSTWO I SPOŁECZEŃSTWO

WOBEC WOJNY KOGNITYWNEJ I HYBRYDOWEJ

REGIONALNE I LOKALNE FILARY BEZPIECZEŃSTWA

- NOWE PRIORYTETY SAMORZĄDÓW

POBIERZ CAŁĄ PUBLIKACJĘ

www.kongresobywatelski.pl

